

Chambre des Représentants		Kamer der Volksvertegenwoordigers	
SESSION DE 1933-1934	N° 100		ZITTINGSJAAR 1933-1934
	SÉANCE du 26 janvier 1934	VERGADERING van 26 Januari 1934	

PROPOSITION DE LOI

autorisant le Gouvernement à émettre un emprunt à lots de dix milliards de francs.

DÉVELOPPEMENTS

MADAME, MESSIEURS,

Dans la séance du jeudi 25 février 1932, à l'occasion de la discussion générale du projet de loi autorisant le Gouvernement à emprunter deux milliards de francs — dont un pour la Colonie — je pris la liberté de faire observer que cela ne suffirait pas pour faire face à toutes les dépenses indispensables. Je préconisai un emprunt à lots de 5 milliards à 4 %, l'obligation étant à 1,000 francs. Les lots devaient être de 20, 10, 5, 2 et 1 million. J'invoquai l'exemple des emprunts d'avant-guerre du même type.

Le Gouvernement d'alors ne crut pas devoir retenir ma proposition.

Ce que j'avais prévu se réalisa. Il fallut recourir plusieurs fois à l'emprunt ou à l'émission des Bons du Trésor, tant et si bien que l'on dépassa largement les 5 milliards que j'avais proposé. Voyez les articles 14, 15, 27 et 28 du Budget de la Dette publique.

Pour une somme d'environ 4 milliards la charge annuelle est de 243,897,000 francs, sans compter les frais d'émission, de commissions, etc.

La charge de l'emprunt à lots que j'avais proposé eût été de 250 millions environ, mais pour 5 milliards, c'est-à-dire un milliard en plus que le montant des emprunts contractés depuis 1932.

De plus, il est prévu au Budget de 1934 (art. 29) une somme de 124,900,000 francs pour « intérêts, amortissement et frais des capitaux empruntés ou à emprunter pendant les années 1933 et 1934 et dont les charges ne sont pas prévues aux articles précédents ».

Bref, l'expérience démontre que j'avais vu juste.

Mais on trouva, en 1932, que je voyais trop grand.

WETSVOORSTEL

houdende machtiging voor de Regeering om een premieleening van tien milliard frank uit te geven.

TOELICHTING

MEVROUW, MIJNE HEEREN,

Op de vergadering van Donderdag 25 Februari 1932, bij gelegenheid van de algemeene behandeling van het wetsontwerp waarbij de Regeering gemachtigd werd eene leening van twee milliard aan te gaan — waarvan één milliard voor de Kolonie — was ik zoo vrij te doen opmerken dat dit onvoldoende was om alle onmisbare uitgaven te kunnen bestrijden. Ik stelde eene premieleening voor van vijf milliard aan 4 i. h., met obligatiën van 1,000 frank en loten van 20, 10, 5, 2 en 1 millioen. Als voorbeeld, haalde ik de vóóroorlogsche leeningen van hetzelfde type aan.

De toenmalige Regeering achtte het niet noodig op mijn voorstel in te gaan.

Wat ik voorzien had is uitgevallen. Menigmaal moet men beroep doen op eene leening of op de uitgifte van Schatkistbons, in zulke mate dat het door mij voorgestelde bedrag van 5 milliard ruim overschreden werd. Dienaangaande kan men de artikelen 14, 15, 27 en 28 van de Begrooting der Openbare Schuld raadplegen.

Voor eene som van ongeveer 4 milliard, bedraagt de jaarlijksche last 243,897,000 frank, zonder rekening te houden met de onkosten van uitgifte, commissieloonen, enz.

Wat de door mij voorgestelde premieleening betreft, deze zou een last veroorzaakt hebben van ongeveer 250 millioen, doch dit voor een totaal van 5 milliard, dus één milliard meer dan het totaal van de sedert 1932 aangegane leeningen.

In de Begrooting voor 1934 (art. 29), wordt daarenboven eene som van 124,900,000 frank voorzien als « interesten, aflossing en kosten van de gedurende de jaren 1933 en 1934 ontleende of te ontleenen kapitalen waarvan de lasten niet werden voorzien in de vorige artikelen ».

Kortom, uit de ondervinding is gebleken dat ik juist gezien had.

Doch, in 1932, beweerde men dat ik eene te groot-sche opvatting had.

On fit d'ailleurs deux emprunts à lots pour un total de 2 milliards et demi, mais dans des conditions déplorables et de façon mesquine.

Que l'on songe à ce que l'on eût pu réaliser avec le montant de l'emprunt tel que je l'avais proposé. L'aisance de la Trésorerie, les disponibilités eussent permis au Gouvernement d'entreprendre, dès 1932, les grands travaux qui eussent ranimé nos industries, récupéré de la main-d'œuvre, etc. Aussi, je pense que l'on reste bien en dessous de la vérité quand on évalue à 200 millions la perte subie par l'État du fait que ma proposition fut écartée.

*
**

Mais je n'entends pas récriminer à ce sujet. Si j'ai rappelé cette « occasion perdue », c'est simplement pour engager ceux qui estimeront encore que je vois trop grand ou qui marqueraient une hostilité de principe à ma proposition, d'y réfléchir à deux fois avant de la repousser. Je leur demande de l'étudier à la lumière de l'expérience et en tenant compte des réalités.

Je propose donc d'emprunter 10 milliards, obligations de 1,000 francs, intérêts 3 1/2 %, gros lots annuels de : un de 25 millions, un de 15 millions, un de 10 millions, deux de 5 millions, dix de 1 million, dix de 500,000 francs, cent de 100,000 francs, deux cents de 50,000 francs, mil deux cents de 25,000 francs.

Ce n'est pas la loterie, puisque l'obligation porte un intérêt analogue à celui de la Caisse d'Épargne.

Celui qui acquiert une obligation fait donc un placement. Outre cela, il court la chance de gagner un lot plus ou moins important.

Cela est de nature, dit-on, à stimuler « la passion du jeu et de la spéculation ».

Cette passion, ce ne sont pas les lois qui la détruiront. Il semble qu'elle soit inhérente à la nature humaine. Comme le dit avec raison M. Pierre Coste, qui vient de consacrer un intéressant ouvrage aux « Loteries d'État », le commun des mortels ne peut, en général, concevoir l'opinion suivant laquelle « la richesse ne fait pas le bonheur ». Il la laisse aux sages — qui ne sont pas légion — et complète ainsi la formule « oui, mais elle y contribue ».

Je lisais ces jours-ci qu'une circulaire du 2 janvier dernier autorisait les bénéficiaires du secours-chômage de continuer à participer aux concours de pigeons — c'est-à-dire à un jeu — à condition que leur mise ne dépasse pas 5 francs par pigeon. On n'a pas trouvé cela immoral. Je ne blâme ni n'approuve, je constate.

Il y a donc un fait dont il faut tenir compte. Mais je n'entends pas que l'État belge organise une loterie semblable à celle qui est constituée en France. Dans

Men heeft trouwens twee premieleeningen moeten aangaan voor een totaal bedrag van twee en half miljard, dit in betreurenswaardige omstandigheden en op kleingeestige wijze.

Dat men eens bedenke wat men had kunnen uitvoeren met het bedrag van de leening welke ik voorgesteld had. De welstand der Schatkist, de beschikbare gelden zouden de Regeering in de mogelijkheid gesteld hebben, van 1932 af, groote werken te laten uitvoeren, welke onze nijverheden zouden opgeflakkerd hebben, aan velen opnieuw werk zouden verschaft hebben, enz. Ook ben ik van meening, dat men verre beneden de werkelijkheid blijft, wanneer men het verlies, ondergaan door den Staat, ten gevolge van de afwijzing van mijn voorstel, op 200 millioen schat.

*
**

Doch ik ben niet zinnens hierover te kibbelen. Indien ik die « niet te baat genomen gelegenheid » aangehaald heb, is dit alleen om degenen die nog van oordeel zouden zijn dat ik de zaak te grootsch opvat en uit principe tegen mijn voorstel gekant zouden zijn, aan te zetten om nogmaals na te denken alvorens het af te wijzen. Ik vraag hun dat zij het zouden onderzoeken, rekening houdende met de ondervinding en met de werkelijkheid.

Ik stel dus voor, eene leening van 10 miljard aan te gaan : obligaties van 1,000 fr., interest 3 1/2 t. h., jaarlijksche groote loten ten bedrage van : één van 25 millioen, één van 15 millioen, één van 10 millioen, twee van 5 millioen, tien van 1 millioen, tien van 500,000 frank, honderd van 100,000 frank, twee honderd van 50,000 fr., twaalf honderd van 25,000 frank.

Dit is geene loterij, vermits de obligatie een gelijkwaardigen rentevoet als die der Spaarkas oplevert.

De koper van een obligatie doet dus een geldbelegging. Daarenboven loopt hij kans een min of meer belangrijk lot te winnen.

Dit is van aard, zegt men, om de « passie van het spel en de speculatie » aan te wakkeren.

De wetten zullen deze passie niet doen verdwijnen. Zij maakt deel uit van de menschelijke natuur. Zooals de heer Pierre Coste, die zoo juist een belangrijk werk geschreven heeft over de « Staatsloterijen », het terecht doet opmerken, begrijpt de gewone sterveling in 't algemeen de meening niet dat « rijkdom het geluk niet is ». Hij laat deze over aan de wijzen — die zoo talrijk niet zijn — en vult de spreuk aan als volgt : « ja, doch hij draagt er toe bij ».

Ik las dezer dagen dat een omzendbrief van 2 Januari laatstleden de verkrijgers van werklozensteun toeliet voortaan nog deel te nemen aan duivenwedstrijden — een spel dus — op voorwaarde, dat hun inzet geen 5 frank per duif zou overtreffen. Men vond dit niet onzedelijk. Ik keur noch af noch goed; ik stel vast.

Er is dus een feit waar rekening mede dient gehouden. Doch mijn inzicht is niet dat de Belgische Staat een loterij zou inrichten zooals in Frankrijk. Mijn

ma pensée, je veux mettre à sa disposition les fonds nécessaires pour rembourser certains emprunts onéreux, pour ranimer l'économie nationale, etc., en empruntant à un taux modéré, mais en réservant de distribuer à certains souscripteurs sous forme de gros lots, les sommes réparties habituellement entre les intermédiaires. Cela ne veut pas dire qu'une rétribution ne devrait pas être assurée à ceux-ci. Il faudrait faire au contraire une ristourne à tous les établissements et à tous les agents de l'État qui placeraient les obligations de l'emprunt.

Pour le lancement de celui-ci, tous les moyens de publicité devraient être mis en œuvre pendant un certain laps de temps : presse, affiches, dessins, images, film, etc. Je signale, en passant, que cela permettrait de venir en aide, efficacement, aux industries de presse et du livre, aux artistes, etc. J'ai la conviction qu'une publicité bien comprise, ne négligeant rien, galvaniserait l'opinion, non seulement en Belgique, mais à l'étranger. Les précédents emprunts à lots furent mal lancés et à des époques peu favorables.

La Loterie française a créé une atmosphère favorable à une opération du genre de celle que je propose.

Parmi les facteurs qui ont déterminé le succès de l'opération française et qui interviendraient également pour l'emprunt à lots, M. Coste a cité les nombreux déboires éprouvés par l'épargne depuis la fin de la guerre (cet ouvrage a paru avant l'affaire Stavisky, qui vient renforcer cette thèse), l'incertitude croissante de la situation internationale, tant au point de vue économique que politique, etc.

Et M. Coste ajoute : « ... Or, étant donnée la modicité relative du prix du billet, on sacrifie d'un cœur léger 100 francs, voire une somme plus élevée pour « tenter sa chance ». Et puis, les temps sont durs, certaines situations sont compromises. Qui sait, si moyennant un léger sacrifice... De plus, il ne faut pas oublier qu'il existe actuellement, tant chez les particuliers que dans les banques, des capitaux oisifs, considérables, dont une fraction peut sans peine être détournée vers la Loterie... »

Ce qui est vrai pour la loterie, l'est encore plus pour l'emprunt à lots. On « tente sa chance » tout en s'assurant un revenu certain. Le souscripteur donne à l'État une partie de son argent, mais pas à fonds perdus comme en France. Il est assuré d'une contrepartie raisonnable.

voorstel wil de noodige gelden te zijnen beschikking stellen, om sommige dure leeningen terug te betalen, om de nationale bedrijvigheid te doen herleven, enz., door een leening aan te gaan tegen een gunstigen rentevoet, doch met toekenning aan sommige onderschrijvers, onder vorm van groote loten, van de sommen welke gewoonlijk onder de tusschenpersonen worden verdeeld. Dit wil niet zeggen dat aan dezen geen belooning moet worden toegekend. Integendeel, alle inrichtingen en alle Staatsagenten die obligaties der leening plaatsen, zouden een restorno moeten ontvangen.

Om deze leening in het publiek te brengen, zouden alle publiciteitsmiddelen gedurende een zekere tijdspanne moeten worden aangewend : pers, plakbrieven, teekeningen, beelden, film, enz. Terloops, wil ik doen opmerken dat hierdoor terdege hulp zou worden verleend aan de pers- en boeknijverheid, aan de kunstenaars, enz. Ik ben er van overtuigd dat een goed opgevatte publiciteit die niets verwaarloost, de openbare meening zou wakker schudden, niet alleen in België doch ook in 't buitenland. De vorige premieleeningen werden slecht ter markt gebracht en op weinig gunstige oogenblikken.

De Fransche loterij heeft een gunstige atmosfeer geschapen voor een onderneming als deze welke ik voorstel.

Tusschen de factoren die den bijval der Fransche onderneming verzekerd hebben en die eveneens voor de premieleening zouden gelden, somt de heer Coste op de talrijke tegenslagen welke de spaarders geleden hebben, sedert het einde van den oorlog (dit werk is verschenen vóór de zaak Stavisky, welke deze thesis nog versterkt), de stijgende onzekerheid van den internationalen toestand, zoowel in economisch als in politiek opzicht.

En de heer Coste voegt erbij : « ... Gezien de betrekkelijke geringheid van den prijs van het biljet, offert men gemakkelijk 100 frank of zelfs meer op om « zijn kans te wagen ». En dan, de tijden zijn hard, sommige toestanden zijn bedenkelijk. Wie weet of, mits een geringe opoffering... Daarenboven mag niet uit het oog verloren worden dat thans, zoowel bij de particulieren als in de banken, belangrijke kapitalen ongebruikt berusten, waarvan een deel gemakkelijk naar de Loterij kan worden geleid... »

Wat waar is voor de loterij, is het nog meer voor de premieleening. Men « waagt zijn kans » en terzelfdertijd heeft men een vast inkomen. De inteekeenaar geeft den Staat een deel van zijn geld, doch niet met verlies van zijn kapitaal zooals in Frankrijk. Hij is zeker van een redelijke tegenwaarde te ontvangen.

POURQUOI DE GROS LOTS?

On m'a déjà objecté que c'était une erreur de créer des lots de 25, 15, 10 et 5 millions.

« Il eût mieux valu, m'a-t-on dit, multiplier les lots de 1 million. »

Je tiens à justifier les très gros lots.

Tout d'abord, il faut tenir compte de la dévaluation de notre franc. Traduisez ces gros lots en francs français, en florins, en livres, en dollars, en pesetas et leur importance apparaît déjà moindre. 25 millions, cela paraît énorme chez nous, il n'en est plus de même dans les pays étrangers dont la devise surclasse la nôtre. Mais l'appât reste cependant suffisant pour tenter les souscripteurs de ces pays.

D'autre part, on m'a également objecté que le prix de 1,000 francs pour l'obligation écarterait le petit souscripteur qui ne peut déboursier une telle somme trop considérable pour lui. On cite l'exemple de la France où le billet de loterie — acheté à fonds perdus, ce qui n'est pas le cas pour une obligation — ne coûte que 100 francs. Mais, précisément, rien n'empêchera 10 personnes, ou 20, de se cotiser pour acheter une obligation. Si celle-ci gagne un lot de 25 millions, la part de chaque souscripteur sera encore fort intéressante.

Je signale, à titre documentaire, que le prix des billets des loteries extraordinaires en Espagne sont très élevés. Ce sont celles du début de janvier, la deuxième du mois de mai est surtout celle de Noël. Pour la première, le prix du billet est de 150 pesetas (450 francs belges) et le gros lot de 500,000 pesetas (1,500,000 francs); pour la deuxième, ces chiffres sont respectivement de 500 (1,500) et 3,000,000 de pesetas (9 millions de francs); enfin, pour la troisième, ils sont de 2,000 pesetas (6,000 francs) et de 15 millions de pesetas (45,000,000 de francs). Or, j'y insiste, il s'agit de loteries, c'est-à-dire, pour le souscripteur, d'une dépense à fonds perdus, ce qui n'est pas le cas pour l'emprunt à lots, dont l'obligation porte intérêt.

LE MÉCANISME DE L'EMPRUNT

On émettrait donc 10 millions d'obligations 3,5 % à 1,000 francs. J'ai indiqué, d'autre part, l'importance des lots annuels.

Le lancement devrait se faire de façon intensive, partout dans le monde, par tous les moyens efficaces de la publicité. Une somme de 100 millions devrait être consacrée à ce lancement, dont la moitié pour la Belgique. Je note, en passant, que cette publicité, si elle est bien comprise favoriserait indirectement notre propagande touristique.

WAAROM GROOTE LOTEN?

Men heeft reeds aangevoerd, dat het eene dwaling zou zijn, loten van 25, 15, 10 en 5 miljoen te vormen.

« Het ware beter geweest, zegde men, de loten van 1 miljoen te vermeerderen. »

Ik houd er aan, het nut van de groote loten te doen uitschijnen.

Eerst en vooral, dient er rekening gehouden met de waardevermindering van onzen frank. Wanneer men die groote loten omzet in Fransche franks, gulden, ponden, dollars, pesetas, is hun belang reeds van minder betekenis. Bij ons lijkt een lot van 25 miljoen ontzaglijk; dit is niet meer hetzelfde in de vreemde landen wier munt de onze in waarde overtreft. Doch de inzet is nog voldoende ons de inschrijvers dier landen aan te trekken.

Anderzijds, heeft men hier tegen insgelijks aangevoerd, dat de prijs van 1,000 frank voor ééne obligatie, de kleine inschrijvers van kant zet, daar deze zulk voor hen te aanzienlijk bedrag niet kunnen besteden. Men haalt het voorbeeld van Frankrijk aan, waar het loterijbriefje — aangekocht zonder hoop op terugbetaling, helgeen niet het geval is met een obligatie — slechts 100 frank kost. Nochtans zal juist niets kunnen beletten dat tien of twintig personen overeen zouden komen om samen eene obligatie te koopen. Indien deze het lot van 25 miljoen wint, zal het aandeel van elk inschrijver nog zeer belangrijk zijn.

Als bijzonderheid, meen ik te mogen aanhalen dat de prijs der briefjes van de buitengewone loterijen in Spanje zeer hoog is. Dit geldt namelijk voor de loterij van begin Januari, de tweede van de maand Mei, en vooral die van Kerstmis. Voor de eerste bedraagt de prijs van een briefje 150 pesetas (450 Belgische frank) en het bedrag van het groot lot 500,000 pesetas (1,500,000 frank); voor de tweede, zullen die cijfers respectievelijk 500 (1,500 fr.) en 3,000,000 pesetas (9 miljoen frank) bedragen; ten slotte, voor de derde, zullen zij 2,000 pesetas (6,000 frank) en 15 miljoen pesetas (45,000,000 fr.) beloopt. Doch, ik dring er op aan, dat het hier loterijen geldt, dus dat de intekenaar niets van zijn geld meer terugkrijgt, helgeen niet het geval is met de premie-leening waarvan de obligatie interest opwerpt.

HET MECHANISME DER LEENING

Men zou dus voor 10 miljoen obligaties, 3 1/2 t.h., tegen 1,000 frank per stuk uitgeven. Hiervoren heb ik het bedrag der jaarlijksche loten aangeduid.

Het op de markt brengen er van, zou met volle kracht moeten geschieden, over de gansche wereld, met alle afdoende publiciteitsmiddelen. Voor die propaganda, zou eene som van 100 miljoen voorzien moeten worden, waarvan de helft zou dienen voor België. Terloops wijs ik er op, dat indien die publiciteit goed opgeval werd, zij onrechtstreeks onze toeristische propaganda zou bevorderen.

Pour frapper les esprits, attirer les souscripteurs, dégeler les capitaux, il faudrait frapper un grand coup.

Aussi, je suggère de tirer les dix premières tranches de lots, ceux de 1934 à 1943 inclus en 10 jours à partir du 21 septembre, mais les lots ne seraient payés qu'aux échéances prévues, le gagnant ayant toujours la faculté de les escompter.

Le restant de l'emprunt serait remboursé au pair pendant 70 ans. L'intérêt serait de 3,5 %.

Les tirages attireraient certainement de nombreux souscripteurs. L'Office du Tourisme devrait recevoir un crédit spécial pour cette propagande, de même que les villes d'eaux et stations balnéaires qui voudraient organiser des fêtes spéciales à cette occasion.

Voilà donc, exposée dans les grandes lignes, ma proposition. Sa réalisation donnerait un coup de fouet à toutes les branches de notre activité nationale et permettrait ainsi de réduire le chômage — économie pour l'Etat — et assurerait à celui-ci des rentrées d'impôts du fait de la reprise des affaires.

Aussi, j'espère que le Gouvernement et le Parlement se rallieront à cette proposition.

G. MARQUET.

PROPOSITION DE LOI

Article premier.

Le Gouvernement est autorisé à conclure un emprunt à lots de 10 milliards, dont les obligations porteront un intérêt de 3,5 %, remboursable en 70 ans.

Art. 2.

Les lots annuels seront de : un de 25 millions; un de 15 millions; un de 10 millions; deux de 5 millions; dix de 1 million; dix de 500,000 francs; cent de 100,000 francs; deux cents de 50,000 francs; deux cents de 25,000 francs. Ils seront exonérés de toutes charges fiscales.

Art. 3.

Les tirages des dix premières tranches de lots, celles de 1934 à 1943 inclus, auront lieu pendant dix jours, à Bruxelles, à partir du 21 septembre 1934.

Art. 4.

Un arrêté royal fixera les autres modalités de l'emprunt.

G. MARQUET.

Om indruk te maken, om de inteekenaren aan te lokken, om de kapitalen los te krijgen, zou men een grooten slag moeten slaan.

Daarom stel ik voor, de eerste tien lotenreeksen — dus die van 1934 tot 1943 inbegrepen — in tien dagen te trekken, met aanvang van 21 September. Echter, zouden de loten slechts op de voorziene vervaldagen betaalbaar zijn, doch de winner zou ze steeds mogen verhandelen.

Het overige van de leening zou aan pari uitbetaald worden, gedurende zeventig jaar. De rentevoet zou 3,5 t. h. bedragen.

Deze trekkingen zouden zeker talrijke vreemde inteekenaars aanlokken. De Toeristische dienst zou een bijzonder crediet moeten ontvangen voor die propaganda, evenals de badsteden en badplaatsen welke te dier gelegenheid bijzondere feestelijkheden zouden inrichten.

Ziedaar dus mijn voorstel, in groote trekken weergegeven. De vervezenlijking er van zou eene opflakkering zijn van alle takken onzer nationale bedrijvigheid en zou aldus toelaten de werkloosheid te keer te gaan — bezuiniging voor den Staat — en zou hem belastinginkomsten bezorgen voortspruitende uit de herneming van de zaken.

Ook hoop ik dat de Regeering en het Parlement mijn voorstel zullen aannemen.

G. MARQUET.

WETSVOORSTEL

Eerste artikel.

De Regeering is gemachtigd om een premie-leening uit te geven ten bedrage van tien milliard frank, waarvan de obligaties, rentende 3,5 t. h., zullen uitkeerbaar zijn binnen zeventig jaar.

Art. 2.

De jaarlijksche premiën zullen zijn van : ééne van 25 millioen, ééne van 15 millioen, ééne van 10 millioen, twee van 5 millioen, tien van 1 millioen, tien van 500,000, honderd van 100,000, twee honderd van 50,000, twee honderd van 25,000 frank. Zij zullen vrij zijn van alle fiskale heffingen.

Art. 3.

De trekkingen van de eerste tien premiëreeksen, die van 1934 tot 1943 inbegrepen, zullen, van 21 September 1934 af, gedurende tien dagen, te Brussel, plaats hebben.

Art. 4.

De modaliteiten van deze leening zullen bij Koninklijk besluit worden bepaald.